

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 913/2016-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 784/68, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Daniel Blyšťan, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

- postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Er 558/2011 a jeho uznesením z 24. mája 2011 (Rvp 8247/2015),
- postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 3491/2011 a jeho uznesením z 20. apríla 2012 (Rvp 8248/2015),
- postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Er 1136/2010 a jeho uznesením z 29. apríla 2011 (Rvp 8249/2015),
- postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Er 800/2012 a jeho uznesením z 15. novembra 2012 (Rvp 14636/2015),
- postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoE 85/2011 a jeho uznesením z 30. novembra 2011 (Rvp 8247/2015),
- postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 13 CoE 139/2012 a jeho uznesením z 31. mája 2013 (Rvp 8248/2015),

- postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 72/2011 a jeho uznesením z 21. decembra 2011 (Rvp 8249/2015),
- postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4 CoE 50/2013 a jeho uznesením z 23. mája 2013 (Rvp 14636/2015),
- postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7 ECdo 214/2014 a jeho uznesením z 26. februára 2015 (Rvp 8247/2015),
- postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 ECdo 50/2014 a jeho uznesením z 26. novembra 2014 (Rvp 8248/2015),
- postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 ECdo 109/2014 a jeho uznesením z 12. decembra 2014 (Rvp 8249/2015),
- postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 ECdo 110/2014 a jeho uznesením z 20. mája 2015 (Rvp 14636/2015) a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., vedené pod spisovými značkami: Rvp 8247/2015, Rvp 8248/2015, Rvp 8249/2015 a Rvp 14636/2015 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 8247/2015.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 5. júna 2015 (Rvp 8247/2015, Rvp 8248/2015, Rvp 8249/2015) a 6. novembra 2015 (Rvp 14636/2015) doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“)

- postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Er 558/2011 a jeho uznesením z 24. mája 2011 (Rvp 8247/2015),

- postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 3491/2011 a jeho uznesením z 20. apríla 2012 (Rvp 8248/2015),

- postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Er 1136/2010 a jeho uznesením z 29. apríla 2011 (Rvp 8249/2015),

- postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Er 800/2012 a jeho uznesením z 15. novembra 2012 (Rvp 14636/2015) (spolu ďalej len „okresné súdy“ a „uznesenia okresných súdov“),

- postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoE 85/2011 a jeho uznesením z 30. novembra 2011 (Rvp 8247/2015),

- postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 13 CoE 139/2012 a jeho uznesením z 31. mája 2013 (Rvp 8248/2015),

- postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 72/2011 a jeho uznesením z 21. decembra 2011 (Rvp 8249/2015),

- postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4 CoE 50/2013 a jeho uznesením z 23. mája 2013 (Rvp 14636/2015) (spolu ďalej len „krajské súdy“ a „napadnuté uznesenia krajských súdov“),

- postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 ECdo 214/2014 a jeho uznesením z 26. februára 2015 (Rvp 8247/2015),

- postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 ECdo 50/2014 a jeho uznesením z 26. novembra 2014 (Rvp 8248/2015),

- postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 ECdo 109/2014 a jeho uznesením z 12. decembra 2014 (Rvp 8249/2015),

- postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 ECdo 110/2014 a jeho uznesením z 20. mája 2015 (Rvp 14636/2015) (ďalej len „uznesenia najvyššieho súdu“).

Sťažovateľka je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva. S povinnými uzavrela poisťné zmluvy, na základe ktorých sa povinní zaviazali platiť dohodnuté poisťné. Sťažovateľka sa z dôvodu neplnenia povinností vyplývajúcich z poisťných zmlúv povinnými obrátila na základe uzavretej rozhodcovskej doložky na Arbitrážny súd Košice, ktorý povinných zaviazal na zaplatenie dlžného poisťného a trov konania. Následne z dôvodu neplnenia povinností uvedených v rozhodcovských rozsudkoch podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie. Žiadosti súdnych exekútorov o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie však boli okresnými súdmi zamietnuté v nadväznosti na konštatáciu neprijateľnosti zmluvných podmienok.

Sťažovateľka namieta, že okresné sudy takto rozhodli bez jej účasti, bez nariadenia pojednávania a bez toho, aby preskúmali rozhodcovský spis o rozhodcovskom konaní, aby sťažovateľke dali možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, aby vykonanie exekúcie namietal povinný v základnom, resp. vykonávacom konaní a taktiež bez toho, aby umožnili oprávnenému dokázať individuálnosť dojednaní rozhodcovskej doložky.

Sťažovateľka ďalej namieta, že okresné sudy, krajské sudy ako odvolacie sudy a ani dovolací súd nevykonali vo veci pojednávania a neinformovali ju o tom, že mienia niektorú podmienku v zmluve posudzovať ako neprijateľnú, a ani ju nevyzvali, aby sa k tejto skutočnosti vyjadrila, pričom svoje rozhodnutia riadne nezdôvodnili. Poukazuje pritom na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Csipai (C-472/11), v ktorom je *„jasne uvedené, že akonáhle súd konajúci ex officio má podľa jeho názoru dostatok skutkových a právnych zistení, aby mohol podmienku v zmluve vyhlásiť za neprijateľnú, je povinný o týchto skutkových a právnych záveroch informovať účastníkov a umožniť im kontradiktórne konať vo veci“*. Podľa sťažovateľky jej týmto postupom bola odňatá možnosť konať pred súdom a bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Porušenie týchto práv vidí zároveň aj v tom, že *«sudy nevykonali dokazovanie vo veci zákonným spôsobom a teda nielenže nezistili, ale ani nemohli zákonne zistiť skutkový a právny stav prípadu“*. Okresné sudy podľa argumentácie sťažovateľky *nevychádzali „z obsahu rozhodcovského spisu, ale nanovo konštruoval[i] skutkový stav“*. K listinám, ktoré okresné sudy zhromaždili, sa sťažovateľka nemala možnosť procesne správnym spôsobom vyjadriť,

a tak jej bolo upreté „*právo na vyjadrenie sa k správnosti, pravosti a úplnosti listinných dôkazov, ako aj k ich obsahu*“.

Za porušenie svojich práv považuje sťažovateľka aj skutočnosť, že jej ani jeden zo súdov neumožnil preukázať individuálne dojednanie rozhodcovskej doložky. Sťažovateľka tak nemala „*reálnu možnosť vyporiadať sa so všetkými skutkovými a právnymi okolnosťami prípadu, nakoľko od počiatku absentovalo vykonanie riadneho dokazovania*“. V dôsledku namietaných pochybení tak okrem iného došlo aj k „*arbitrárnemu, svojvoľnému resp. nepreskúmateľnému rozhodnutiu príslušných súdov, pričom samotný skutkový stav zistený okresným súdom bol neúplný*“.

Postupom všeobecných súdov sa tak stal právoplatný a vykonateľný rozsudok rozhodcovského súdu súdne nevykonateľným, keďže v uplatnení nároku sťažovateľky na všeobecnom súde jej bráni zásada *res iudicata*. To podľa sťažovateľky predstavuje nedôvodný a vážny zásah do jej majetkových práv.

Vo vzťahu k arbitrárnosti odôvodnení rozhodnutí okresných súdov a krajských súdov sťažovateľka ďalej uvádza, že nebolo preukázané, „*že by rozhodcovská doložka postrádala akúkoľvek svoju podstatnú náležitosť*“. Navyše namieta, že všeobecné sudy mali vykonať tzv. test primeranosti podmienky a až podľa výsledkov tohto testu mohli prípadne konštatovať hrubú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa. „*V rámci tohto testu, ten kto mieni označiť podmienku za neprijateľnú, teda musí skutkovo preukázať, že v jej dôsledku tu vznikol nepomer v konkrétnych právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa a to v čase uzavretia zmluvy (nie neskôr) a preukázať navyše, že tento nepomer nie je bežný, ale dokonca hrubý...*“ Odvolávajúc sa aj na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie (C-342/13), uvádza, že všeobecné sudy sú povinné skúmať, či rozhodcovská doložka zbavuje spotrebiteľa práva na prejednanie veci pred všeobecným súdom alebo mu tento prístup sťažuje. „*V danom prípade dojednaná rozhodcovská doložka takéto následky nielenže nemá (ani dohodnuté) ale ani mať nemôže, a to práve z dôvodu existencie zákonnej úpravy rozhodcovského konania okrem iného aj zákonnej úpravy práva spotrebiteľa podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku okrem iného aj z dôvodu porušenia právnych*

predpisov na ochranu spotrebiteľa. Preto aj zákonná úprava bráni tomu, aby v danom prípade rozhodcovská doložka bránila spotrebiteľovi v jeho práve obrátiť sa na všeobecný súd.“. Avšak aj v prípade, že by sa všeobecnému súdu „hypoteticky aj podarilo skutkovo a právne ustáliť, že to-ktoré ustanovenie v dojednanej rozhodcovskej doložke je naozaj neprijateľnou podmienkou, má povinnosť preskúmať a odôvodniť (opäť logicky presvedčivým spôsobom na základe premís a skutkových zistení), či môže zvyšok zmluvy bez neprijateľnej podmienky ďalej pokračovať. Z toho vyplýva, že aj prípadné ustanovenia označené... za neprijateľné podmienky nezakladajú automaticky neplatnosť nielen zmluvy ale aj jej časti konkrétne rozhodcovskej doložky v osobitných zmluvných dojednaniach. Iba ak ustanovenia neplatné z titulu ich neprijateľnosti spôsobia, že rozhodcovská doložka už nemá podstatnú náležitosť vyžadovanú podľa zák. 244/2002 (viď uznesenie NS SR sp. zn. Obdo V 73/2003), tak môže byť vyhlásená celá za neplatnú.“.

Vo vzťahu k rozhodnutiu krajských súdov sťažovateľka okrem už uvedeného namieta, že uznesenia okresných súdov potvrdili bez toho, aby vo veci vykonali pojednávanie, či inak umožnili sťažovateľke využitie jej ústavných práv – najmä právo konať pred súdom v súlade so zásadami bezprostrednosti a ústnosti, ale najmä bez toho, aby riadne zohľadnili konkrétne skutkové okolnosti prípadu. Sťažovateľka uvádza, že v odôvodneniach rozhodnutí sa nezaoberali jej námietkami uvedenými v odvolaní, a tak sú tieto rozhodnutia nepreskúmateľné a arbitrárne.

V dôsledku odmietnutia dovolania najvyšším súdom sťažovateľka namieta odňatie práva konať pred súdom. Dovolací súd „*totiž aplikoval pri preskúmaní dovolania ust. § 243b O. s. p., pričom ani neskúmal procesné vady a pochybenia namietané sťažovateľom*“. Sťažovateľka poukazuje na to, že možnosť dovolacieho súdu poukázať na svoje skoršie rozhodnutia a ďalšie dôvody neuvádzať je daná len vtedy, keď dovolací súd „*rozhoduje o dovolaní vo veci a nie pri preskúmaní jeho prípustnosti, resp. pri jeho odmietnutí z dôvodu neprípustnosti*“. Podľa sťažovateľky „*je nelogické a priamo nemožné odôvodniť odmietnutie dovolania ako neprípustného... s poukazom na iné, skoršie konania, nakoľko každé konanie je iné, je vedené pred iným súdom, pred iným zákonným sudcom*

a nie je možné skonštatovať, že ak niektorý súd (sudca) procesné predpisy dodržal, tak ich dodrží už vždy aj v budúcnosti resp. že tieto predpisy dodrží aj iný súd (sudca)“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

III.1 K spojeniu vecí

Podľa § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

V zmysle § 166 ods. 1 CSP v záujme hospodárnosti konania súd spojí na spoločné konanie také veci, ktoré sa pred ním začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých strán. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 166 ods. 1 CSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností uvedených vo výrokovej časti tohto uznesenia, z ktorého je nepochybná právna a skutková súvislosť týchto sťažností, ako aj na totožnosť v osobe sťažovateľky, rozhodol ústavný súd, uplatniac citované právne normy, tak, ako to je uvedené v bode I výroku tohto uznesenia.

III.2 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv napadnutým uzneseniami okresných súdov a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľka sťažnosťami namieta porušenie svojich práv napadnutými uzneseniami okresných súdov a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu; okresné sudy napadnutými uzneseniami zamietli žiadosti sťažovateľky o udelenie poverení na vykonanie exekúcií.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka využila svoje právo podať proti namietanému postupu a napadnutým uzneseniam okresných súdov odvolania, o ktorých boli oprávnené a aj povinné rozhodnúť krajské sudy. Právomoc krajských súdov rozhodnúť o odvolaniach sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

III.3 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv napadnutými uzneseniami krajských súdov a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

V súlade s čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo... aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom...

Podľa čl. 20 každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Zákon ustanoví, ktorý ďalší majetok okrem majetku uvedeného v čl. 4 tejto ústavy, nevyhnutný na zabezpečovanie potrieb spoločnosti, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu, môže byť iba vo vlastníctve štátu, obce alebo určených právnických osôb. Zákon tiež môže ustanoviť, že určité veci môžu byť iba vo vlastníctve občanov alebo právnických osôb so sídlom v Slovenskej republike.

Vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Iné zásahy do vlastníckeho práva možno dovoliť iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, mravnosti alebo práv a slobôd iných. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok...

III.3.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011).

Z dôvodu odchylných právnych názorov senátov ústavného súdu pri prerokovávaní a rozhodovaní o obdobných sťažnostiach ústavný súd uznesením sp. zn. PLz. ÚS 1/2014 zo 7. mája 2014 prijal toto zjednocujúce stanovisko: *„Pri preskúvaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku) sa môžu primerane uplatniť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vzťahujúce sa na dokazovanie. Ak exekučný súd pri preskúvaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vychádza aj z iných listín (či iných dôkazov) než tých, ktoré sú výslovne uvedené v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), a na tomto základe posúdi exekučný titul v neprospech oprávneného, je povinný dať mu možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania; ak tak exekučný súd neurobí, zakladá jeho rozhodnutie dôvod na vyslovenie porušenia základného práva oprávneného vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačuje, ak je oprávnenému táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom konaní.“*

V prerokovávanej veci sťažovateľka využila svoje právo podať proti napadnutým uzneseniam okresných súdov odvolania.

Vzhľadom na doteraz uvedené, rešpektujúc zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLZ. ÚS 1/2014 zo 7. mája 2014, v súvislosti so sťažovateľkinou nosnou argumentáciou ústavný súd uzatvára, že aj na vec sťažovateľky možno vzťahovať ustálený právny názor ústavného súdu, podľa ktorého sťažovateľka mala z pohľadu „*materiálneho*“ možnosť vyjadriť sa k skutkovým zisteniam okresných súdov a z nich vyplývajúcejmu (novému) právnomu posúdeniu veci, ktoré zakladali dôvod na zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, čo aj využila v rámci ňou podaného opravného prostriedku (odvolania), a v rozsahu veci primeranom sa s touto jej obranou zaoberali krajské sudy v rámci odvolacieho konania (m. m. I. ÚS 675/2013, I. ÚS 14/2014 bod 38, I. ÚS 41/2014).

Pre ústavnú udržateľnosť napadnutého postupu a uznesení krajských súdov postačuje, aby bola zásada kontradiktórnosti dodržaná v konaní ako celku (v posudzovanom prípade v konaní pred odvolacím súdom). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že „*presadzovanie názoru, že na každom jednom stupni súdnictva musí byť uvedená zásada dodržaná bez výnimky, by podľa názoru ústavného súdu odvolaciemu súdu v zásade prisúdilo len funkciu akéhosi kasačného orgánu bez reálnej možnosti konvalidovať prípadné procesné nedostatky vlastným postupom*“ (napr. I. ÚS 742/2013, II. ÚS 59/2014, III. ÚS 401/2013, IV. ÚS 70/2014).

V súlade s uvedeným ústavný súd poukazuje na to, že v posudzovanej veci sťažovateľka mala reálnu možnosť oboznámiť sa s dôvodmi zamietnutia žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie už z napadnutých uznesení okresných súdov, proti ktorým aj podala odvolania, v ktorých sa k týmto dôvodom vyjadřila. Preto ak aj okresné sudy pochybili, keď nedali sťažovateľke možnosť vyjadriť sa k listinným dôkazom, ich preskúmaniu ani k nimi uskutočnenému právnomu posúdeniu, ich pochybenie nemožno pričítať na ťarchu krajským súdom, keďže tieto procesné nedostatky boli odstránené v rámci odvolacieho konania. Z uvedeného dôvodu nemožno

považovať napadnuté uznesenia krajských súdov ani ich postup, ktorý predchádzal vydaniu napadnutých uznesení, za také, ktoré porušujú sťažovateľkine základné práva a slobody.

Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd aj túto časť sťažnosti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.3.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými uzneseniami krajských súdov a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhadu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010). Nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu (PL. ÚS 21/00, I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04) súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa

obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

Ústavný súd sa v danom prípade sústredil na posúdenie otázky, či krajské sudy rozhodujúce v rámci exekučného konania o odvolaní proti uzneseniam okresných súdov, mali právomoc skúmať neprijateľnosť zmluvnej podmienky – rozhodcovskej doložky.

Ústavný súd ďalej uvádza, že jedným z nevyhnutných predpokladov vedenia exekučného konania je relevantný exekučný titul, keďže bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. Nie každá rozhodcovská doložka predstavuje automaticky neprijateľnú zmluvnú podmienku. Je totiž nepochybné, že k záveru o jej neprijateľnosti môže príslušný všeobecný súd dospieť len na základe komplexného posúdenia posudzovanej spotrebiteľskej zmluvy.

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach podrobne analyzoval dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažností sťažovateľky, v ktorých vyslovil, že okresný súd je nielen oprávnený, ale aj povinný skúmať zákonnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu už začatého exekučného konania.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na odôvodnenie smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica o nekalých podmienkach“), podľa ktorého *„keďže na účely... smernice sa hodnotenie nekalého charakteru netýka podmienok, ktoré popisujú hlavný predmet zmluvy ani vzťah kvalita/cena tovaru alebo dodávaných služieb; keďže hlavný predmet zmluvy a vzťah cena/kvalita môže byť napriek tomu braný do úvahy pri hodnotení primeranosti ostatných podmienok...“*. Z prezentovaného vyplýva, že len hlavný predmet zmluvy (v okolnostiach posudzovanej veci je hlavným predmetom poisťnej zmluvy poisťné krytie poskytnuté dodávateľom, pozn.) a vzťah ceny a kvality tovaru alebo dodávanej služby sú vyňaté z posúdenia neprijateľnosti zmluvných podmienok. Zároveň však platí, že aj hlavný predmet zmluvy a vzťah ceny a kvality dodávanej služby môžu byť brané na zreteľ pri hodnotení primeranosti ostatných podmienok (rozumej ostatných podmienok poisťnej

zmluvy). Z citovaného odôvodnenia smernice o nekalých podmienkach však nevyplýva vyňatie poisťných zmlúv z vecného rozsahu smernice o nekalých podmienkach *en bloc*, a rovnako ani nemožnosť posúdenia nekalého charakteru podmienky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť spor vyplývajúci z poisťnej zmluvy.

Vo svojej konštantnej judikatúre ústavný súd uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenia krajských súdov uvedené požiadavky na odôvodnenie napĺňajú. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažností nezistil v postupe a v skutkových a právnych záveroch napadnutých uznesení krajských súdov nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo ich arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. Krajské sudy podľa posúdenia ústavného súdu odpovedali aj na ťažiskové argumenty sťažovateľky týkajúce sa posúdenia rozhodcovskej doložky a exekučného titulu, odvolávajúc sa na uvedené závery ústavného súdu a zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu, závery týchto súdov sú ústavne udržateľné. Napadnuté uznesenia krajských súdov preto nemôžu mať také účinky, ktoré by boli v okolnostiach posudzovanej veci nezlučiteľné s ústavou, listinou a dohovorom garantovaným základným právom na súdnu ochranu a právom na spravodlivé súdne konanie, ako aj základným právom vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosti sťažovateľky v časti namietaného porušenia jej práv napadnutým postupom a uzneseniami krajských súdov odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.C K namietanému porušeniu označených práv napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Sťažovateľka v sťažnostiach tiež namietala porušenie označených práv postupom a napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu, ktorými boli ňou podané dovolania odmietnuté ako neprípustné.

Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravuje § 236 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom v čase rozhodovania najvyššieho súdu, do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“).

V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z § 237 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené pod písmenom a) až g) tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 238 OSP.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami

o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal napadnuté uznesenia najvyššieho súdu, pričom nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v zákone.

Ústavný súd konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutých rozhodnutiach zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo. V odôvodnení napadnutých rozhodnutí najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolania sťažovateľky odmietnuť ako neprípustné, a to jednak podľa § 239 OSP, ako aj podľa § 237 OSP.

Otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých možno uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

Pokiaľ sa sťažovateľka s právnym názorom najvyššieho súdu v otázke akceptácie vyslovenej neprípustnosti ňou podaných dovolaní nestotožňuje, ústavný súd napokon

dodáva, že otázka posúdenia podmienok dovolacieho konania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľkou označených práv. K námietkam uvedeným v sťažnostiach ústavný súd tiež konštatuje, že najvyšší súd v rámci dovolacieho konania nerozhodoval o veci meritórne, ale iba procesne, nezistiac dovolacie dôvody podľa § 237 OSP.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľky odôvodňujúcu ňou namietané porušenie označených práv ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažností na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv. Napadnuté uznesenia najvyššieho súdu nemôžu byť v takej príčinnej súvislosti s namietaným porušením sťažovateľkou označených práv aj preto, že toto porušenie sa nedá vyvodiť iba z určitého výkladu a aplikácie platných procesných noriem upravujúcich postup občianskoprávných súdov v opravných konaniach (podobne aj I. ÚS 66/98, II. ÚS 811/00).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol sťažnosti sťažovateľky v tejto časti ako zjavne neopodstatnené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2016